

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 2

OSLO 1
Tinntrua BP 063-5-3

UTM : 744 269 605

Gårds/bruksnavn 55	
G.nr./br.nr. 55/ 15 og 16	
Kommune Ål	Fylke Buskerud
Sogn Ål	Prestegjeld Ål
Eier/bruker, adr. Ål Kommune	
Gjelder: Utgraving kolgrop i Votndalen bustadfelt Å 274 607 moh UO Foto Neg.nr. 22120	
Flyfoto	Kartref. ØK: BP 063 - 5 - 3
Innber./rapport/reg. ved: Sissel Carlstrøm	Dato 25.07.90

I samband med Ål Kommunes reguleringsplan for Votndalen ble det ved registrering foretatt av Universitetets Oldsaksamling 3. november 1987, påvist en kolgrop. Gropa ligger midt i en planlagt vegtrasée. Ål Kommune søkte om opphevelse av fredning på fornminnet den 7. mai 1990. På denne bakgrunn ble gropa undersøkt 18.-20. juli 1990.

Det vi håpet at undersøkelsen kunne gi svar på var hvor mange ganger gropa var benyttet til framstilling av trekol; om det var mulig å påvise hjørner i nedskjæringen og var botnen i nedskjæringen flat eller rund. Videre om gropa hadde sidegrop eller evt. kanal ut gjennom vollen.

Gropa ligger på en kolle i terrenget som er et N-S-gående høgdedrag bevokst med blandingskog, gras og blåbærlyng. Før utgraving har gropa en indre diameter målt mellom toppunktene på vollen på 4,6 m. Dybden er 0,7 m. Ytre tverrmål, vollens største utstrekning, faller sammen med kollens avgrensningsskanter. Gropa er muligens noe skadd i den S-lige kanten der flere jordfaste blokker stikker fram. 2 store grantrær står i NØ-kanten av gropa på innsiden av vollen. Vi så ikke noe som tydet på at det var sidegrop i tilknytning til gropa.

Gårds/bruksnavn 55	
G.nr./br.nr. 55/ 15 og 16	
Kommune Ål	Fylke Buskerud

Etter rydding framstår gropas nedskjæring som firkantet - nærmest kvadratisk, med retning N-S og Ø-V. I SV-re hjørne av gropa så vi en 20 cm dyp forsenkning (grøft) ut gjennom vollen. Vi åpnet derfor en kvadrant i groppas SV-re hjørne for å se hva denne forsenkningen kunne være og for om mulig å påvise et hjørne også under markoverflaten. 15 cm under overflaten fant vi 8 stk. dyrebein - muligens av storfe og sau. Dette tyder på en seinere nedgraving i denne delen av gropa. Videre 25 cm under markoverflaten iakttok vi et sammenhengende kollag iblandet aske og kolbiter med størrelse inntil 3 cm. Tykkelsen på dette laget var 10 cm. Noe tydelig hjørne kunne vi ikke se, blant annet fordi det var flere store steiner i og under vollen på dette stedet. Det var ikke noe som tydet på at det har vært en opprinnelig kanal på dette stedet i vollen.

Vi satte opp en målesnor med retning NNV-SSØ gjennom midten av gropa. Deretter gravde vi en grøft 0,5 m bred, 7 m lang og dybde fra 0,1 til 0,8 m, gjennom gropa for å se den gjennomgående profilen. Profilen ble tegnet og fotografert med svart/hvit film og lysbilder. Utover lengden på 7 m og nedover i skråningen på kollen kunne vi ikke se noe kol. I hele grøftas lengde gravde vi ned til steril morenegrunn. I og under vollen var det flere løftestore steiner, mens det ikke var stein nedi selve gropa. Som tegningen av profilen viser sees to tydelige kollag i botn av gropa og også noen steder under vollen. Dette kan tyde på at gropa har vært brukt to ganger. Det ble samlet inn kolprøve av begge lag.

I SØ-re kvadrant ble avdekket og flategravet et område på 1,1 m x 0,7 m for om mulig å påvise et hjørne i nedskjæringa her. Kolprofilen viste en tydelig rund avgrensning i horisontalplanet. Dette tyder på at gropas nedskjæring har vært rund (gryteformet). Det lot seg ikke gjøre å si sikkert om botnen har vært flat eller rund, utfra profilen kan det se ut som om den er rund; dette vil vi bare kunne avgjøre ved å flategrave et større areal nedi gropa.

I L L U S T R A S J O N S L I S T E

Sak: Utgraving av kolgrop i Votndalen bustadfelt, Ål Kommune,
Buskerud.
G.nr. 55, b.nr. 15 og 16.

Fig. 1: Profiltegning av profil med retning NNV - SSØ. Målestokk 1:25

Fig. 2: Fotoliste:

Svart/hvit kopier:	nr 12:	gropa tatt fra NV mot SØ
	nr 13:	gropa tatt fra SØ mot NV
	nr 14 - 17:	profil tatt fra S mot N
	nr 18 - 20:	profil tatt fra V mot Ø
	nr 21:	tverrprofil retning Ø - V, tatt fra SØ
	nr 22:	oversiktsbilde fra V mot SØ etter utgraving av SØ-re kvadrant
	nr 23:	oversiktsbilde fra NØ mot SV som viser SØ-re kvadrant og SV-re hjørne
Papirbilder i farger:	nr 1:	samme som kontaktkopi nr 22
	nr 2:	oversiktsbilde fra Ø mot V som viser SV-re hjørne og tverrprofil med retning Ø-V
Lysbilder:	nr 27 - 33:	Profilen vist fra V mot Ø. Bildene tatt fra S mot N
	nr 34:	V-re del av profilen
	nr 35:	Ø-re del av profilen
	nr 36:	SØ-re kvadrant tatt fra V
	nr 37:	SV-re hjørne og tverrprofil tatt fra SØ

UTGRAVING KOLGROP I VOTNDALEN
BUSTADFELT, ÅL KOMMUNE, BUSKERUD

Neg. 22120 i 00.

FIG. 2 25.07.90

Kontaktkopier av film hos Ola Ellingsgard.

12

13

14

15

16

17

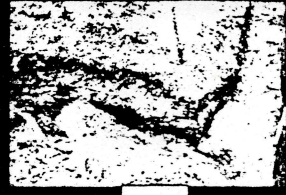
18

19

20

21

22

23

nr. 1

nr. 2

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: Avdeling for fysikk og matematikk, Sem Sælandsv. 5
7034 Trondheim, tlf. (07) 59 33 10

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Christensen, Arne E.
Universitetets Oldsaksamling
Universitetet i Oslo

DF-2189

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Forbehandling.	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-9795	Votndalen, Ål Kullprøve II	Trekull Bjørk		3.9 g	855 ± 70	AD1045-1255	-26.1*

Dato: 13 FEB 1992

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Steinar Gulliksen

Reidar Nydal